
Progres și Integrare

Programul de activitate al
Guvernului Republicii Moldova
pentru anii 2008-2009

Introducere

Bunăstarea poporului și progresul societății sînt rațiunea de a exista a Guvernului. Vom continua politicile guvernării precedente, fiind motivați de necesitatea producerii unui impact sesizabil asupra calității vieții cetățenilor țării și încurajați de șansele reale de reușită.

Calitatea vieții este rezultatul combinat (i) al unui stat democratic bazat pe supremația legii; (ii) al unei economii dinamice, viabile și competitive; și (iii) al unor politici distributive care țintesc incluziunea socială, echitatea și prosperitatea cetățenilor țării. Experiența ultimilor ani denotă cu elocvență că dezvoltarea economică bazată pe principiul pieței și a liberei concurențe este modul cel mai adecvat de a crea valoare și de a redistribui valoarea creată în folosul cetățenilor țării.

Concurența nu este totul, însă înțelegem că în lipsa unei economii de piață eficiente nu poate fi distribuită decît sărăcia și nicidecum – bunăstarea. Rămînem fideli principiului liberalizării economiei și vom implementa în continuare politicile reușite ale statului pentru accelerarea creșterii economice, dezvoltarea unui sistem sigur de protecție socială, atingerea unui nivel înalt al calității vieții oamenilor.

Scopul Guvernului este de a servi binele țării în ansamblu și al fiecărui cetățean în parte. Un serviciu public eficient și calitativ este spiritul unei administrații publice moderne orientate spre rezultate concrete. Cadrul limitat de mijloace financiare impune exigențe majore față de procesul de priorizare, planificare strategică și alocare eficientă a resurselor.

Chiar dacă mandatul actual este limitat în timp, orizontul politicilor promovate este pe termen mediu și lung, fiind ancorat în prioritățile stipulate în Strategia Națională de Dezvoltare pentru anii 2008-2011. Fără a subestima provocările prezentului, ne angajăm să maximizăm valorile societății pentru viitor. Vom construi și vom investi, fiind conștienți că infrastructura reprezintă un bun public fundamental, iar starea proastă a acesteia – un impediment critic pentru dezvoltarea economică.

Suntem patrioți ai țării, ne identificăm cu Europa și sperăm ca rolul nostru în structurile europene să fie bine conturat și să obțină o finalitate clară. Credem că asigurarea supremației legii, consolidarea instituțiilor democratice și respectarea regulilor economiei de piață ne vor plasa în spațiul valorilor europene, caz în care integrarea europeană se va reduce la un act firesc de recunoaștere. Astfel vom transpune în viață spre binele țării principiile acquis-ului comunitar.

Constrânși de factorul timp și de cadrul limitat de resurse, suntem conștienți că sarcina actualei guvernări este să mobilizeze întregul potențial al administrației publice în parteneriat cu societatea civilă și să accelereze ritmul reformelor începute punând accentul pe calitatea acestora. Scopul nostru este să realizăm integral acțiunile prevăzute în strategiile naționale, planificate pentru perioada de acțiune a mandatului, respectând angajamentele asumate față de poporul țării și față de partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova.

Axarea prioritară a activității Guvernului pe domeniile incluse în acest Program este fondată pe viziunea și convingerea că anume pe această cale putem realiza un progres notabil în dezvoltarea polivalentă a societății noastre. Domeniile prioritare țintite sînt de egală importanță pentru avansarea și integrarea europeană a țării noastre și Guvernul le va acorda o atenție majoră. Totodată, politicile și acțiunile Guvernului vor asigura continuitatea planurilor strategice de dezvoltare a țării, adoptate și demarate anterior. Mai mult decît atît, este convingerea Guvernului că prioritizarea respectivă va stimula și va accelera realizarea și atingerea obiectivelor acestora.

CAPITOLUL 1

Sporirea calității actului de guvernare

Viziune strategică

Guvernul Republicii Moldova este hotărît să dezvolte o administrație publică competentă, profesionistă și eficientă, orientată spre prestarea unor servicii calitative societății. Procesul decizional în administrația publică trebuie să fie transparent, fondat pe practicile moderne de guvernare și lipsit de orice elemente de corupție. Aparatul de stat trebuie să fie redus ca număr și eficient în activitate. Un aparat de stat eficient și bine pregătit este crucial pentru asigurarea competitivității economiei și a țării în general.

Continuarea eforturilor de îmbunătățire a performanței administrației publice va fi orientată spre îmbunătățirea calității serviciilor publice prestate cetățenilor, îmbunătățirea imaginii țării pe plan intern și extern și reducerea cheltuielilor administrative. Guvernul consideră că reformarea administrației publice va avea un impact decisiv și asupra calității și ritmului de implementare a tuturor politicilor publice și atingerii obiectivelor programului în termenele stabilite.

Obiective pe termen mediu

În raport cu situația existentă, viziunea strategică a Guvernului Republicii Moldova poate fi realizată prin promovarea următoarelor obiective pe termen mediu:

- redefinirea competențelor și atribuțiilor autorităților administrative centrale, îmbunătățirea managementului resurselor umane, sporirea capacităților funcționarilor publici și accelerarea dezvoltării unui proces decizional eficient;
- optimizarea numărului de instituții și funcționari publici în scopul eficientizării utilizării resurselor financiare și direcționarea prioritara a acestora pentru prestarea unor servicii publice mai calitative;
- asigurarea utilizării eficiente a finanțelor publice prin elaborarea și aplicarea unor proceduri și mecanisme formalizate, transparente și incorruptibile;
- cultivarea intoleranței față de corupție în administrația publică de toate nivelele, prin implementarea unor politici și reforme structurale care ar elimina stimulentele pentru corupție din sistem.

Prioritățile de politici ale Guvernului pentru anii 2008-2009

În scopul atingerii obiectivelor pe termen mediu, Guvernul Republicii Moldova își va axa activitatea imediată pe trei direcții de bază:

1. reforma administrației publice centrale;
2. utilizarea transparentă și eficientă a finanțelor publice;
3. combaterea corupției.

În acest context, Guvernului va asigura realizarea acțiunilor de prevenire și combatere a corupției în sectorul public, inclusiv a celor prevăzute în Planului Preliminar de Țară al Programului „Provocările Mileniului” .

1. Reforma administrației publice centrale

- a. perfecționarea procesului decizional în cadrul Guvernului prin fortificarea capacităților analitice la nivelul Aparatului Guvernului, consolidarea capacităților de formulare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice în cadrul autorităților publice centrale și perfecționarea cadrului metodologic pentru elaborarea documentelor de politici;
- b. eficientizarea activității autorităților publice prin delimitarea funcțiilor și atribuțiilor în cadrul administrației publice centrale, identificarea politicilor prioritare și orientarea activității autorităților publice spre realizarea acestora și informatizarea fluxului de documente;
- c. formarea unui corp profesionist de funcționari publici prin crearea unei subdiviziuni cu atribuții în serviciul public la nivel central, extinderea practicii de angajare prin concurs și introducerea mecanismelor de evaluare a performanțelor funcționarilor publici;
- d. sporirea gradului de motivare a funcționarilor publici prin elaborarea unei grile de clasificare și gradare a funcțiilor publice și implementarea reformelor sistemului de salarizare în conformitate cu noul sistem.

2. Utilizarea transparentă și eficientă a finanțelor publice

- a. dezvoltarea cadrului normativ pentru implementarea în sectorul public a unui sistem de control financiar intern bazat pe trei piloni – răspunderea managerială, auditul intern funcțional independent și armonizarea centralizată – în strânsă corespundere cu cele mai bune practici UE și standarde în domeniu, inclusiv standardele internaționale ale practicii profesionale a auditului intern (ISPPIA) și standardele de control intern COSO;
- b. adoptarea unui cadru normativ nou în domeniul finanțelor publice locale în concordanță cu obiectivele Legii descentralizării administrative, în scopul sporirii

- independenței și responsabilității autorităților publice locale în elaborarea și gestionarea autonomă a resurselor financiare;
- c. reformarea și racordarea sistemului și procesului bugetar la bunele practici internaționale, dezvoltarea cadrului normativ aferent; descentralizarea și sporirea responsabilităților beneficiarilor de mijloace bugetare, evaluarea eficienței utilizării finanțelor publice prin raportarea performanțelor obținute la efortul financiar depus;
  - d. dezvoltarea sistemului de achiziții publice în scopul eficientizării și sporirii credibilității acestuia, prin promovarea transparenței și accesului nediscriminatoriu al tuturor potențialilor furnizori și prestatori, inclusiv prin lansarea și realizarea achizițiilor publice în mod electronic.

3. Combaterea corupției

- a. sporirea transparenței actelor administrative și a deciziilor politice prin implicarea societății civile în procesul de elaborare a deciziilor de interes public și comunicarea deschisă cu mass-media;
- b. promovarea parteneriatului între societatea civilă, autoritățile administrației publice locale și centrale și sectorul privat pentru implementarea comună a strategiilor anticorupție;
- c. consolidarea expertizei coruptibilității actelor legislative și extinderea acestei practici asupra actelor normative aprobate de autoritățile publice centrale și locale;
- d. sensibilizarea opiniei publice față de fenomenul corupției și consolidarea rolului mass-media;
- e. introducerea de noi metode de evaluare a personalului în cadrul organelor de poliție, serviciului vamal și fiscal;
- f. implementarea standardelor în domeniul conflictului de interese.

CAPITOLUL 2

Consolidarea instituțiilor democratice

Viziune strategică

Guvernul Republicii Moldova este hotărât să asigure o democrație modernă. Democrația participativă presupune nu doar desfășurarea unor alegeri libere, ci și tolerarea diversității de opinii, edificarea unor instituții de consultare permanentă a cetățenilor și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale fiecărei persoane. În acest sens, Guvernul va depune eforturi pentru fortificarea instituțiilor care asigurarea libertatea de expresie, stimulează spiritul civic și garantează supremația legii.

Pornind de la afirmația că democrația nu poate exista fără un adevărat dialog social, un sistem funcțional de reprezentare a intereselor și o societate civilă dezvoltată, Guvernul Republicii Moldova consideră că realizarea prevederilor programului său de activitate va fi posibilă numai în cazul participării plene a cetățenilor, în dialog cu exponenții societății civile, în procesul de formulare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice. În același timp, asigurarea drepturilor și libertăților omului, libera dezvoltare a personalității și pluralismul politic nu pot fi realizate fără un sistem judiciar independent, eficient și transparent.

Obiective pe termen mediu

În raport cu situația existentă, viziunea strategică a Guvernului poate fi realizată prin promovarea următoarelor obiective pe termen mediu:

- promovarea pluralismului de opinii, toleranței și spiritului de deschidere prin sporirea continuă a gradului de transparență a deciziilor politice și actelor administrative și încurajarea dezvoltării și consolidării societății civile;
- garantarea accesului cetățeanului la justiție, prin eradicarea corupției din sistemul judecătoresc, eficientizarea funcționării și îmbunătățirea performanței sistemului judiciar și executarea necondiționată a hotărârilor judecătorești definitive;
- garantarea unei independențe efective a puterii judecătorești prin consolidarea cadrului instituțional ce asigură autoadministrarea sistemului judecătoresc și garantarea finanțării corespunzătoare.

Prioritățile de politici ale Guvernului pentru anii 2008-2009

În scopul atingerii obiectivelor pe termen mediu, Guvernul Republicii Moldova își va axa activitatea imediată pe trei direcții de bază:

1. libertatea mass-media;
2. dialogul activ cu societatea civilă;
3. independența justiției.

În aceste direcții va continua implementarea consecventă a Strategiei Naționale de Dezvoltare și a standardelor Consiliului European.

1. Libertatea mass-media

- a. sporirea gradului de comunicare a informațiilor și ideilor de interes general ce corespund interesului publicului;
- b. asigurarea accesului nediscriminatoriu al mass-media la informația oficială;
- c. consolidarea capacităților instanțelor judecătorești la examinarea cauzelor privind exercitarea libertății de exprimare.

2. Dialogul activ cu societatea civilă

- a. instituirea unui mecanism de interacțiune între Guvern, autoritățile publice centrale, pe de o parte, și societatea civilă, pe de altă parte, prin crearea cadrului transparent, stabilirea principiilor generale și standardelor de cooperare;
- b. edificarea unui cadru coerent și eficient de consultare a organizațiilor societății civile (informare, colectarea contribuțiilor), care va permite analiza diverselor opinii și poziții în scopul elaborării unor strategii de consultare pentru propunerile de politici;
- c. perfecționarea legislației care reglementează activitatea sectorului neguvernamental prin simplificarea procedurilor de înregistrare, raportare și lichidare (din inițiativă proprie) a organizațiilor neguvernamentale;
- d. consolidarea durabilității financiare a organizațiilor societății civile, motivând cetățenii, prin intermediul instrumentelor fiscale și nonfiscale, de a susține organizațiile societății civile și contractând organizațiile neguvernamentale pentru prestarea serviciilor publice în domeniile prioritare.

3. Independența justiției

- a. implementarea sistemului informațional complex al justiției și lansarea portalului instanțelor de judecată, prin care se va asigura accesul la: sistemul automatizat de distribuire aleatorie a cauzelor, sistemul electronic de statistică judiciară, hotărârile judecătorești și informația despre activitățile instanțelor de judecată;

- b. asigurarea funcționalității Institutului Național al Justiției și ameliorarea pregătirii profesionale a judecătorilor și a personalului justiției, inclusiv în domeniul asigurării efective a respectării drepturilor omului;
- c. asigurarea activității organizatorice, administrative și financiare a instanțelor judecătorești și utilizarea eficientă și deplină a mijloacelor bugetare alocate pentru întreținerea și repararea sediilor acestora, precum și ameliorarea dotării tehnico-materiale a instanțelor judecătorești;
- d. implementarea mecanismelor de soluționare alternativă a cauzelor (mediere, arbitraj) și de ispășire alternativă a pedepselor (probațiune), pentru promovarea accesului la justiție, reducerea presiunii asupra sistemului judiciar și îmbunătățirea condițiilor de detenție în penitenciare;
- e. asigurarea accesului efectiv la justiție pentru persoanele socialmente vulnerabile prin reformarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat;
- f. sporirea gradului de executare a hotărârilor judecătorești prin implementarea sistemului unic de evidență informațională a procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești și sporirea responsabilității creditorilor și debitorilor implicați în procedura de executare silită.

CAPITOLUL 3

Asigurarea securității și integrității țării

Viziune strategică

Guvernul Republicii Moldova este hotărât să edifice un stat neutru, unitar, sigur și deschis spre integrare. Reglementarea conflictului transnistrean și reintegrarea țării reprezintă o condiție de bază pentru asigurarea securității pe termen lung și dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. Aceasta presupune demilitarizarea statului, democratizarea și consolidarea încrederii, precum și restabilirea spațiului politic, economic, social și cultural unic. Guvernul consideră drept sarcină primordială implicarea mai accentuată a țării în sistemul relațiilor internaționale, răspunzând astfel provocărilor integrării politice și globalizării economice. Totodată, rămânem fideli principiului neapartenenței la oricare dintre blocurile cu caracter militar existente astăzi sau care vor fi create în viitor.

Asigurarea securității statului presupune și reducerea condițiilor care contribuie la vulnerabilitatea externă a țării din perspectiva accesului la energie și la piețele de desfacere. Având în vedere constrângerile pe care le-a resimțit Republica Moldova în ultimii doi ani, Guvernul consideră securitatea energetică, accesul mărfurilor pe piețele externe și circulația liberă a cetățenilor drept elemente principale ale sistemului securității naționale. În domeniul energetic, Guvernul este hotărât să diminueze efectele factorilor externi asupra sistemului energetic al țării și să elimine factorii interni care compromit activitatea acestui sistem vital pentru economia și populația țării. În scopul asigurării securității economice, ne vom concentra asupra reducerii constrângerilor de circulație condiționate de amplasarea geografică prin dezvoltarea căilor noi de acces.

Obiective pe termen mediu

În raport cu situația existentă, viziunea strategică a Guvernului Republicii Moldova poate fi realizată prin promovarea următoarelor obiective pe termen mediu:

- demilitarizarea și reintegrarea sistemelor social-economice ale țării;
- apropierea nivelului de dezvoltare social-economică a celor două maluri ale Nistrului;
- continuarea democratizării și dezvoltării societății civile în baza valorilor europene și a normelor și standardelor internaționale pe ambele maluri ale Nistrului;

- asigurarea securității economice a statului prin sporirea securității energetice și diversificarea căilor de acces la piețele regionale și globale.

Prioritățile de politici ale Guvernului pentru anii 2008-2009

În scopul atingerii obiectivelor pe termen mediu, Guvernul Republicii Moldova își va axa activitatea imediată pe trei direcții de bază:

1. reintegrarea țării;
2. neutralitatea și politica de bună vecinătate a țării;
3. securitatea energetică a țării și diversificarea căilor de acces.

1. Reintegrarea țării

- a. activitatea consecventă și continuă în vederea realizării dezideratului de reintegrare a țării prin impulsionarea și amplificarea negocierilor politice de reintegrare în actualul format „5+2” și evaluarea costurilor necesare pentru restabilirea unității statului sub aspect politic, juridic, economic, social;
- b. incluziunea social-economică a locuitorilor din regiunea transnistreană în sistemele naționale, în special prin extinderea beneficiilor de care se bucură restul populației Republicii Moldova (posibilități de deschidere a afacerilor, burse, programe sociale) și oferirea agenților economici din partea transnistreană a țării a tuturor avantajelor pe care le oferă regimul preferențial de comerț cu țările Uniunii Europene și statutul de membru al structurilor regionale de care beneficiază și agenții economici din partea dreaptă a Nistrului;
- c. susținerea inițiativelor civice din partea stângă a Nistrului pentru reintegrarea socială;
- d. elaborarea și implementarea proiectelor comune cu regiunea transnistreană de reabilitare, modernizare și dezvoltare a infrastructurii, ținând în mod special elementele de infrastructură care reprezintă o constrângere pentru dezvoltarea social-economică a ambelor maluri ale Nistrului. Dezvoltarea și extinderea măsurilor și proiectelor orientate spre întărirea încrederii între cele două maluri.

2. Neutralitatea și politica de bună vecinătate a țării

- a. accentuarea și consolidarea statutului de neutralitate a Republicii Moldova;
- b. dezvoltarea continuă a relațiilor multilaterale reciproc avantajoase cu țările vecine, bazate pe principiul respectării suveranității și independenței statelor;
- c. explorarea potențialului relațiilor economico-sociale cu țările-membre ale Uniunii Europene și intensificarea cooperării în cadrul politicilor de bună vecinătate cu Uniunea Europeană și cu țările-membre ale altor structurilor regionale;
- d. valorificarea potențialului relațiilor bilaterale în cadrul Comunității Statelor Independente.

3. Securitatea energetică a țării și diversificarea căilor de acces

- a. extinderea capacităților tehnice de producere și transport al energiei electrice pentru diminuarea dependenței de factorii externi tradiționali, în scopul reducerii cotei importurilor și îmbunătățirii interconexiunii cu sistemul electroenergetic european, precum și în scopul aprovizionării populației și economiei naționale cu resurse energetice calitative la costuri optime;
- b. demararea procesului de restructurare a capacităților existente ale sistemului energetic național prin gestionarea eficientă și transparentă a acestuia și optimizarea interacțiunii între elementele sistemului;
- c. diversificarea surselor de energie prin explorarea metodelor alternative de producere a energiei, inclusiv promovarea energiei regenerabile;
- d. obținerea calității de membru al structurilor europene și regionale din domeniul energiei;
- e. asigurarea liberei circulații a cetățenilor și mărfurilor prin identificarea căilor alternative de acces, cum ar fi porturile fluviale și aeriene.

CAPITOLUL 4

Sporirea competitivității economice

Viziune strategică

Guvernul Republicii Moldova este hotărât să dezvolte o economie puternică, dinamică și flexibilă. Modelul economic bazat pe costul relativ scăzut al forței de muncă nu este capabil să producă o creștere economică durabilă pe termen mediu și lung, iar stabilizarea macroeconomică și creșterea robustă a economiei naționale, care a avut loc pe parcursul ultimilor ani, a fost cauzată de reformele structurale realizate în ultimii ani, care au condus la expansiunea sectorului privat, la eficientizarea întreprinderilor cu capital de stat și la crearea rapidă a locurilor de lucru în construcții și comerț.

Guvernul intenționează să promoveze în continuare o creștere economică calitativă bazată pe potențialul de eficiență generat de dezvoltarea sectorului privat și intensificarea concurenței. Un mediu de afaceri caracterizat de stabilitatea regulilor de joc, limitarea imixtiunii statului în activitatea de antreprenariat, existența unui cadru normativ favorabil și a unor reglementări practice și simple, care nu ar majora în mod excesiv povara administrativă, constituie aspectul fundamental care determină decizia de a investi în dezvoltarea afacerii sau de a porni o afacere nouă. Guvernul va stimula și va reglementa procesele economice prin utilizarea mecanismelor compatibile cu principiile economiei de piață, în scopul creării condițiilor pentru dezvoltarea echilibrată a sectoarelor.

O piață financiară dezvoltată este indispensabilă pentru creșterea economică calitativă. Guvernul, în colaborare cu Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare, va urmări intensificarea concurenței în sistemul financiar, ținând dezvoltarea infrastructurii pieței sub formă de instituții și instrumente financiare noi, precum și diminuarea costurilor de intermediere.

Fiind în esență un bun public, infrastructura este domeniul prioritar al statului. În limita constrângerilor obiective, Guvernul este decis să utilizeze la maximum mijloacele proprii, formule de cooperare noi (cum ar fi parteneriatul public-privat) și mijloace externe pentru a reabilita infrastructura economiei naționale.

Obiective pe termen mediu

În raport cu situația existentă, viziunea strategică a Guvernului Republicii Moldova poate fi realizată prin promovarea următoarelor obiective pe termen mediu:

- menținerea stabilității macroeconomice, previzibilității măsurilor cu caracter economic, menite să accelereze ritmurile de creștere a veniturilor populației și să creeze condițiile necesare pentru creșterea devansantă a economiilor în raport cu consumul curent;
- majorarea volumului investițiilor, inclusiv a celor străine directe, în economia națională, care va permite ridicarea competitivității sectoarelor existente, modernizarea și restructurarea economiei naționale și crearea noilor sectoare eficiente cu orientare la export;
- reducerea disproporțiilor structurale și regionale în dezvoltarea economiei naționale;
- creșterea exporturilor, fabricarea mărfurilor și prestarea serviciilor substituibile celor importate, în scopul îmbunătățirii balanței de bunuri și servicii;
- sporirea gradului de utilizare în economia națională a rezultatelor cercetărilor științifice și inovațiilor, în scopul stimulării competitivității economice;
- asigurarea unei conexiuni mai eficiente între oferta de forță de muncă și cererea pe piața muncii, inclusiv reducerea ratei și duratei șomajului în rândul tinerilor prin crearea unor locuri de muncă atractive;
- dezvoltarea infrastructurii cu îmbunătățirea ulterioară a calității acesteia și integrarea în rețelele regionale de transport.

Prioritățile de politici ale Guvernului pentru anii 2008-2009

În scopul atingerii obiectivelor pe termen mediu, Guvernul Republicii Moldova își va axa activitatea imediată pe nouă direcții de bază:

1. reforma regulatorie;
2. dezvoltarea antreprenoriatului;
3. protecția concurenței;
4. atragerea investițiilor;
5. cercetarea și inovarea;
6. dezvoltarea pieței financiare;
7. dezvoltarea comerțului;
8. piața forței de muncă;
9. reabilitarea infrastructurii.

1. Reforma regulatorie

- a. instituționalizarea practicii de evaluare a impactului de reglementare anterior introducerii reglementărilor adiționale;
- b. delimitarea funcțiilor diferitelor organe de control în procesul monitorizării și controlului activității de întreprinzător și implementarea sistemelor bazate pe evaluarea riscurilor, în scopul limitării implicării organelor de control în activitatea de întreprinzător;
- c. reducerea numărului și a costurilor serviciilor contra plată prestate de autoritățile administrației publice și reducerea poverii administrative prin simplificarea procedurilor financiare, fiscale și de raportare;
- d. reducerea numărului, costurilor și termenelor de eliberare a autorizațiilor, introducerea ghișeului unic la eliberarea acestora;
- e. introducerea principiului ghișeului unic în activitatea autorităților publice, inclusiv prin interconectarea electronică a acestora pentru efectuarea schimbului electronic de date (e-Guvern).

2. Dezvoltarea antreprenoriatului

- a. reducerea presiunii fiscale prin optimizarea contribuțiilor sociale și implementarea unui mecanism stimulatoriu;
- b. simplificarea procedurilor de raportare și oferirea posibilității de prezentare a dărilor de seamă fiscale în regim online;
- c. facilitarea accesului la finanțare al întreprinderilor debutante, în special al celor care angajează tineri, sînt amplasate în regiuni și/sau sînt capabile să ofere pieței produse inovatoare;
- d. dezvoltarea culturii antreprenoriale și acordarea sprijinului practic antreprenorilor debutanți, în special celor tineri, prin promovarea și extinderea educației antreprenoriale, expansiunea serviciilor de consultanță acordate întreprinderilor mici și mijlocii și facilitarea procesului de deschidere a afacerii;
- e. încurajarea utilizării remitențelor în deschiderea și extinderea afacerii prin mecanisme inovative compatibile cu principiile economiei de piață.

3. Protecția concurenței

- a. racordarea legislației din domeniul protecției concurenței la prevederile comunitare în domeniul protecției concurenței;
- b. reglementarea ajutorului de stat, a tipurilor de ajutor de stat (subvenții, facilități fiscale etc.) și aprobarea mecanismelor de stabilire a politicii de ajutor de stat, limitate la cazuri evidente de deficiențe ale pieței;
- c. sporirea concurenței, inclusiv prin deetatzarea transparentă a proprietății publice și atragerea investitorilor strategici în sectoarele-cheie ale economiei naționale;

- d. asigurarea concurenței loiale între agenții economici din diferite sectoare și cu diferite forme de proprietate.

4. Atragerea investițiilor

- a. implementarea transparentă a politicii de promovare a investițiilor, minimizarea procedurilor administrative și birocratice, nediscriminarea investițiilor;
- b. adoptarea bazei legislative și încurajarea creării parteneriatelor public-private pentru finanțarea proiectelor investiționale, în special în domeniul utilităților publice;
- c. atragerea investițiilor străine în sectoarele cu valoare adăugată înaltă, cum ar fi tehnologiile informaționale, serviciile financiare, cercetarea și inovarea;
- d. extinderea numărului de țări semnatare ale acordurilor cu privire la evitarea dublei impuneri și protecția investițiilor, inclusiv cu țările-membre ale UE;
- e. atragerea investitorilor strategici în Republica Moldova prin intermediul organizării vizitelor potențialilor investitori și efectuarea unor prezentări ale perspectivelor țării în centrele financiare cheie;
- f. promovarea imaginii Republicii Moldova și consolidarea cadrului instituțional de atragere a investițiilor;

5. Cercetarea și inovarea

- a. atragerea investițiilor în dezvoltarea capacităților de inovare sub forma parcurilor industriale, tehnico-științifice și incubatoarelor de inovație, în scopul valorificării rezultatelor științifice în economia națională;
- b. stimularea activității de cercetare, creație și inovare, a implementării tehnologiilor moderne și a promovării valorilor performante prin consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor științifice, susținerea și tehnologizarea bibliotecilor și decernarea Premiilor de Stat pentru lucrările de importanță deosebită;
- c. stabilizarea și dezvoltarea potențialului științific inovativ și managerial uman, prin crearea mecanismelor juridice și economice de sporire a motivării cercetătorilor și activităților inovatoare, în funcție de rezultatele obținute în realizarea priorităților naționale.

6. Dezvoltarea pieței financiare

- a. stimularea apariției noilor instrumente financiare pe piața de capital (obligațiuni corporative, valori mobiliare de stat cu termen de circulație mai mult de 2 – 3 ani, instrumente derivate și sintetice (opțiuni și futures), valori mobiliare structurate);
- b. reducerea termenelor de examinare a documentelor prezentate pentru înregistrarea emisiunilor de valori mobiliare și perfecționarea procedurii de înregistrare a dării de seamă privind rezultatele emisiunii;

- c. asigurarea apariției unor noi instituții financiar-investiționale și a investitorilor instituționali (birourile istoriilor de credit, fondurile de investiții mutuale, companii ipotecare, companii de factoring, companii de leasing etc.);
- d. stimularea pieței secundare a valorilor mobiliare prin dezvoltarea pieței organizate, crearea institutului de market-maker și implementarea sistemului de tranzacționare îndepărtată în cadrul bursei de valori prin aplicarea tehnologiilor informaționale noi.

7. Dezvoltarea comerțului

- a. valorificarea oportunităților oferite de regimurile de comerț negociate de către Republica Moldova întru facilitarea accesului pe piețele de desfacere din est și vest (Sistemul de Preferințe Comerciale Autonome, CEFTA, CEMN etc.) în special prin mediatizarea avantajelor acestuia pe plan intern și extern;
- b. racordarea sistemului național de metrologie, standardizare, testare și control al calității la normele comunitare și compensarea parțială a costurilor implementării sistemelor de management al calității în baza standardelor internaționale de calitate ISO 9000:2000 pentru unele întreprinderi selectate pe bază de concurs;
- c. simplificarea și eficientizarea controalelor de mărfuri la frontieră, în scopul reducerii costului și timpului necesar pentru efectuarea operațiunilor de import și export;
- d. crearea sistemelor de achiziționare a produselor agro-alimentare, inclusiv prin dezvoltarea cooperativei de consum;
- e. stimularea apariției centrelor de logistică și comerț pe teritoriul zonelor economice libere și a porturilor fluviale și aeriene, în scopul dezvoltării unor noduri comerciale regionale;
- f. Stimularea valorificării potențialului de producție autohton ca răspuns la cererea crescândă față de anumite produse de consum, generată de creșterea veniturilor populației în ansamblu.

8. Piața forței de muncă

- a. informatizarea sistemului de mediere a pieței muncii, perfecționarea cooperării cu agențiile private de ocupare, colectarea și sistematizarea mai eficientă a datelor privind piața forței de muncă în funcție de categorii (vârstă, sex, regiune, educație, statut social-economic) și constituirea unui sistem eficient de analiză și prognoză;
- b. sporirea eficienței, a gradului de cuprindere și a corespunderii programelor de orientare profesională, precum și a consultanței acordate de autoritățile publice, în conformitate cu cerințele pieței forței de muncă, monitorizarea mai eficientă și evaluarea periodică a acestor programe;
- c. reducerea implicării statului în reglementarea relațiilor dintre salariați și patroni;

- d. promovarea diversității contractelor de angajare a forței de muncă, sporind flexibilitatea și securitatea muncii și promovând forme legale de angajare sezonieră, temporară, cu regim de lucru parțial etc.;
- e. implicarea angajatorilor în pregătirea profesională a salariaților la locurile de muncă (în producție), cu stabilirea indicatorilor de performanță.

9. Reabilitarea infrastructurii

- a. reabilitarea infrastructurii existente a transportului rutier și feroviar, cu crearea unor condiții acceptabile de trafic pentru transportul de călători și mărfuri, pornind de la segmentele circulate intens a căror stare constituie un obstacol în calea comerțului;
- b. atragerea investițiilor și a asistenței externe în vederea trecerii la standardul european de ecartament al căilor ferate pe unele segmente ale rețelei de căi ferate din Republica Moldova;
- c. dezvoltarea infrastructurii fluviale și portuare prin deschiderea portului de mărfuri și pasageri Giurgiulești;
- d. extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare;
- e. extinderea rețelelor de aprovizionare cu gaze naturale;
- f. liberalizarea în continuare a pieței transportului aerian și dezvoltarea infrastructurii porturilor aeriene;
- g. asigurarea unei concurențe loiale în sectorul telecomunicațiilor;
- h. stimularea implicării capitalului privat în proiectele de infrastructură sub formă de investiții, parteneriat public-privat, concesiune și alte forme de participare.

CAPITOLUL 5

Promovarea incluziunii sociale și regionale

Viziune strategică

Guvernul Republicii Moldova este hotărât să investească în potențialul uman al țării. Viitorul țării, competitivitatea și prosperitatea ei depind de calitatea resurselor umane, de capacitatea forței de muncă de a adăuga valoare în sens economic, social, civic și cultural. În același timp, oamenii, securitatea și calitatea vieții lor reprezintă rațiunea de bază pentru existența statului și principalul obiectiv al politicilor publice implementate de Guvern.

Calitatea resurselor umane este condiționată, în primul rând, de accesul și calitatea sistemelor de educație și sănătate. Aceste sisteme trebuie să fie organizate, gestionate și finanțate într-un mod eficient, astfel ca investițiile publice și private în aceste sectoare să ducă la îmbunătățirea calității vieții pentru fiecare cetățean. Prosperitatea cetățenilor trebuie să fie bazată pe disponibilitatea locurilor de muncă și oferta diversificată de ocupații, salarii decente, pe de o parte, și pe mecanisme eficiente de protecție socială, orientate în special spre categoriile vulnerabile, cum ar fi copiii, bătrînii și persoanele cu dizabilități, pe de altă parte. Distribuția prosperității trebuie să fie echilibrată din punct de vedere social și geografic. Totodată, asigurarea durabilității dezvoltării presupune protejarea unor factori de mediu propice menținerii calității vieții pentru multiple generații viitoare.

Obiective pe termen mediu

În raport cu situația existentă, viziunea strategică a Guvernului Republicii Moldova poate fi realizată prin promovarea următoarelor obiective pe termen mediu:

- modernizarea multiaspectuală și consecventă a sistemului de educație în vederea asigurării dezvoltării și bunăstării cetățeanului, creării unei forțe de muncă calificate, cu cunoștințe și deprinderi avansate, precum și dezvoltării societății în ansamblu;
- sporirea calității serviciilor de educație și sănătate și creșterea eficienței cheltuielilor în aceste sectoare prin optimizarea rețelelor instituționale și dimensionarea acestora la nevoile comunității;
- asigurarea accesului echitabil al populației la servicii de sănătate de calitate prin dezvoltarea asistenței medicale integrate, asigurînd dezvoltarea prioritară a asistenței medicale primare ca element-cheie în promovarea sănătății și profilaxia maladiilor;

- creșterea gradului de flexibilitate a sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală în plata contribuțiilor ajustate la sursele de venit, sporirea transparenței în utilizarea și distribuția fondurilor de asigurări;
- sporirea incluziunii sociale prin eficientizarea sistemului de asistență socială spre cheltuieli mai echitabile, bazate pe testarea veniturilor populației, consolidarea rețelei de asistenți sociali și aplicarea standardelor de calitate pentru serviciile de asistență socială;
- dezvoltarea echilibrată a regiunilor și localităților țării prin atragerea investițiilor în regiuni și implementarea proiectelor regionale de dezvoltare;
- menținerea calității mediului înconjurător prin prevenirea și reducerea degradării resurselor naturale și minimalizarea efectelor antropogene asupra factorilor de mediu.

Prioritățile de politici ale Guvernului pentru anii 2008-2009

În scopul atingerii obiectivelor pe termen mediu, Guvernul Republicii Moldova își va axa activitatea imediată pe șase direcții de bază:

1. educație;
2. sănătate;
3. protecție socială;
4. cultură și turism;
5. dezvoltarea regională;
6. protecția mediul și utilizarea resurselor naturale.

În raport cu direcțiile sus-menționate, va continua implementarea consecventă a Programului Național „Satul Moldovenesc”. Activitatea Guvernului în domeniul promovării incluziunii sociale va fi orientată inclusiv la realizarea cu succes a acțiunilor consacrate Anului Tineretului.

1. Educație

- a. implementarea în continuare a angajamentelor asumate în contextul aderării la Procesul de la Bologna și ancorarea politicilor educaționale naționale în cadrul european și mondial al obiectivelor educației;
- b. perfecționarea continuă a metodologiilor de evaluare a rezultatelor instruirii și revizuirea sistemului actual de evaluare și acreditare a instituțiilor de învățământ;
- c. dezvoltarea proceselor de instruire și formare profesională prin racordarea programelor educaționale și de formare profesională la cerințele și exigențele pieței muncii, implicarea beneficiarilor direcți în modernizarea; continuă a programelor

- instruirii și formării profesionale și implicarea tinerilor în procesele de guvernare a instituțiilor de învățământ;
- d. optimizarea rețelei instituțiilor de învățământ secundar general și revizuirea mecanismului de finanțare a învățământului secundar pentru a ține cont de surplusul de capacități;
  - e. asigurarea dezvoltării și funcționalității infrastructurii și a bazei didactice a învățământului: informatizarea sistemului de învățământ; modernizarea continuă a echipamentelor și dotărilor.

2. Sănătate

- a. fortificarea sănătății publice, prin orientarea asistenței medicale de la politica de tratament spre politica de promovare a sănătății și prevenire a maladiilor, sporirea gradului de informare a populației cu privire la factorii de risc pentru sănătate, în special alcool și tutun și implicarea comunității și societății civile în promovarea unui mod de viață sănătos;
- b. asigurarea unei protecții financiare mai sigure a populației față de riscurile financiare legate de serviciile de sănătate prin creșterea gradului de cuprindere în sistemul de asigurări obligatorii de stat, în special a populației din mediul rural;
- c. sporirea calității vieții în regiunile rurale prin dezvoltarea asistenței medicale primare, atragerea cadrelor medicale calificate pentru activitate în mediul rural, reabilitarea centrelor de sănătate și dotarea acestora cu echipament necesar și transport sanitar;
- d. îmbunătățirea managementului instituțiilor medico-sanitare publice prin implementarea mecanismului de angajare a managerilor și conducătorilor de nivel mijlociu în condiții de concurs public;
- e. creșterea accesului populației din întreaga țară la asistență medicală înalt specializată prin crearea Centrului de Performanță în baza Spitalului Clinic Republican și demararea construcției blocului chirurgical.

3. Protecție socială

- a. introducerea sistemului de asistență socială bazat pe testarea veniturilor și evaluarea necesităților solicitanților;
- b. dezvoltarea rețelei naționale de asistenți sociali prin instituirea unui mecanism de formare inițială și continuă a asistenților sociali;
- c. consolidarea durabilității financiare a sistemului de asigurări sociale prin realizarea principiului dependenței dintre mărimea pensiei și a contribuțiilor pentru fiecare persoană asigurată și dezvoltare a sistemului nestatal de pensii;
- d. crearea mecanismelor de susținere socială a familiilor tinere la închirierea, procurarea sau construcția spațiului locativ;

- e. extinderea și simplificarea sistemului de facilități acordate angajatorilor pentru angajarea tinerilor sau a unor categorii de persoane supuse riscului de excludere socială;
- f. încurajarea creșterii demografice prin dezvoltarea mecanismelor de protecție socială a familiilor cu copii.

4. Cultură și turism

- a. restaurarea și conservarea obiectelor din patrimoniul cultural național;
- b. stimularea accesului la procesul cultural la nivelul comunităților locale prin renovarea și dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de cultură, inclusiv cu atragerea resurselor alternative, în special a celor private;
- c. dezvoltarea bibliotecilor publice prin facilitarea accesului la rețelele de comercializare a cărții și introducerea sistemelor informaționale în gestionarea fondurilor de carte;
- d. dezvoltarea turismului intern și internațional, în special prin amenajarea, întreținerea și promovarea rutelor turistice.

5. Dezvoltarea regională

- a. efectuarea studiilor de fezabilitate și crearea parcurilor industriale în câteva regiuni-pilot pentru atragerea investițiilor în regiuni;
- b. crearea instituțiilor de dezvoltare regională în regiunile Nord, Centru, Sud pentru sporirea capacităților de elaborare, implementare și gestionare a proiectelor investiționale în regiuni;
- c. consolidarea capacităților instituțiilor regionale și a administrației publice locale de atragere a investițiilor și promovare a potențialului investițional al regiunilor;
- d. susținerea de către stat și acordarea facilităților fiscale pentru încurajarea investițiilor în regiuni;
- e. diseminarea informației cu privire la potențialul economic al regiunilor, inclusiv prin elaborarea unei hărți electronice interactive de amenajare a teritoriului, care va oferi informații cu privire la amplasarea întreprinderilor industriale, terenurilor agricole, și spațiilor disponibile pentru lansarea afacerilor.

6. Protecția mediului și utilizarea resurselor naturale

- a. creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la importanța calității mediului prin informarea despre efectul negativ al deșeurilor menajere solide și a celor de producere evacuate în mediul ambiant asupra calității sănătății oamenilor, importanța colectării separate a deșeurilor menajere și crearea capacităților de prelucrare a deșeurilor selectate;

- b. ridicarea gradului de împădurire, inclusiv prin împădurirea terenurilor agricole degradate, prin plantarea și regenerarea fișilor împădurite de protecție a terenurilor agricole, cu utilizarea oportunităților noi de finanțare a procesului de împădurire din contul creditelor de carbon;
- c. modernizarea și eficientizarea sistemului național de monitoring privind starea și evoluția condițiilor hidrometeorologice, inclusiv starea atmosferei și fenomenelor climatice solide;
- d. crearea infrastructurii de prelucrare a deșeurilor, inclusiv prin atragerea investițiilor private;
- e. eficientizarea sistemului de gestionare a deșeurilor în scopul reducerii cantității și a impactului acestora, inclusiv prin lichidarea gunoiștilor neautorizate și amenajarea depozitelor existente;
- f. managementul, depozitarea controlată și distrugerea substanțelor chimice toxice și a poluanților organici persistenți.

* * *

Prezentul Program este, prin esență, un angajament asumat de Guvern față de poporul țării, iar realizarea cu succes a acestuia este posibilă doar în condițiile participării întregii societăți în exercițiul de guvernare.

Bunăstarea poporului, asigurarea viitorului țării și prosperarea Patriei noastre constituie obiectivul și forța motrice a activității Guvernului. Convingerea în realismul și efectul benefic asupra societății noastre a politicilor și acțiunilor cărora intenționăm să le acordăm prioritate ne oferă optimismul în atingerea, spre sfârșitul mandatului, a unor rezultate și indicatori ce ar permite un salt calitativ major în evoluția Republicii Moldova.

Chiar dacă vizează domenii diferite ale vieții social-economice a țării, angajamentele incluse în Program au un caracter complementar, cu efecte ce depășesc esențial sectoarele vizate direct. Consecvența acțiunilor Guvernului pe durata mandatului va căpăta expresie logică în progresul și beneficiile obținute de societate. Astfel, nivelul salariului mediu pe economie va atinge echivalentul a cel puțin 300 dolari S.U.A. Pensiile și prestațiile sociale vor crește în medie cu peste 40%. Bursele și indemnizațiile vor înregistra o creștere cu circa 50%. Locurile finanțate de la bugetul de stat în instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior se vor majora cu 30%.

Creșterea veniturilor populației va avea un caracter real, deoarece Guvernul va asigura o evoluție adecvată a indicatorilor macroeconomici. Vom asigura o creștere calitativă a Produsului Intern Brut, estimată la 7% anual, se vor depune eforturi susținute pentru un control adecvat al inflației, astfel încât indicele prețurilor de consum să atingă valoarea de aproximativ 10%. Pe acest fundal, investițiile străine directe, element determinant pentru asigurarea cu locuri de muncă și creșterea economică durabilă, se vor majora cu cel puțin 35% și vor depăși 2 miliarde dolari S.U.A.

Vom eficientiza utilizarea resurselor financiare atrase din exterior și le vom orienta preponderent spre investiții. Eforturile financiare sub formă de impozite și taxe ale cetățenilor țării vor continua să descrească, iar banii acumulați vor putea fi materializați în bunuri de utilitate publică. Vor fi construite și reabilitate conform standardelor europene peste 200 km de drumuri. Pentru prima dată în istoria sa modernă, Republica Moldova va valorifica accesul direct la căile maritime, prin construcția portului multifuncțional Giurgiulești și conectarea acestuia la rețeaua de căi ferate a țării. Vor fi construite peste 200 km de apeducte și circa 400 km de gazoducte de capacitate majoră, rețeaua de transport al energiei electrice va fi suplimentată cu linii electrice de tensiune înaltă. Vor fi date în exploatare 40 de termocentrale, construite și echipate cu utilaj de randament înalt. Vor fi reconstruite și dotate cu echipament medical performant Spitalul Clinic Republican,

Spitalul de tuberculoză din Vorniceni, alte obiective importante din sistemul de asistență medicală. La dispoziția cetățenilor vor fi puse peste 50 de centre renovate de sănătate și centre de servicii de asistență socială. Generația tânără va beneficia de peste 80 de școli, grădinițe, centre de tineret și cultură, construite și reparate în scopul asigurării unui proces eficient de studii.

Complexul de acțiuni pe care le va întreprinde Guvernul în scopul reîntregirii țării ne oferă optimism întemeiat în realizarea aspirației de reunificare a poporului Republicii Moldova.

Aceste rezultate, precum și progresele așteptate de Guvern în dezvoltarea în ansamblu a țării vor însemna o creștere reală a nivelului de viață a cetățenilor, vor elimina o bună parte din constrângerile cu care se confruntă societatea în calea dezvoltării și integrării europene, asigurând statului nostru capacitatea necesară pentru a răspunde provocărilor momentului.